

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 205/2022-6

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 8/2022 takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 31. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva na obhajobu a práva na spravodlivý súdny proces v trestnom konaní vedenom pred všeobecným súdom v konaní, ktoré je označené v záhlaví tohto rozhodnutia.
2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj zo súčinnosti poskytnutej ústavnému súdu Okresným súdom Trnava (ďalej len „okresný súd“) vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené väzobné trestné konanie pre trestný čin krádeže v štádiu súdneho konania, keď bola na sťažovateľa podaná obžaloba, a to pod sp. zn. 4 T 8/2022.

II. Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ síce v sťažnosti uviedol, že jeho ústavná sťažnosť smeruje proti „*právoplatnému uzneseniu sp. zn. 3 Tpo/5/2022-53*“, avšak celá jeho argumentácia obsiahnutá v ústavnej sťažnosti predstavuje námietky smerujúce proti priebehu vedeného trestného konania, kde sťažovateľ namieta viaceré skutočnosti, ktoré podľa jeho mienky predstavujú porušenie jeho základného práva na obhajobu a jeho práva na spravodlivý súdny proces v označenom trestnom konaní. V konkrétnosti namieta, že bol zo strany príslušníkov polície „*donucovaný neprimeraným nátlakom*“ k výsluchu vykonanému 5. októbra 2021 napriek tomu, že mal byť zdravotne indisponovaný. Ďalej tvrdí, že mal byť pod hrozbou násilia donútený príslušníkmi polície podpísať „*papiere*“, že mu neboli doručené špecifikované písomnosti, a to návrh na vzatie do väzby, uznesenie o vznesení obvinenia, poučenie o právach, a že v jeho prípade nebola dodržaná lehota na zvolenie si obhajcu. Pokračuje a uvádza, že vzhľadom na to, že jednotlivé písomnosti mu neboli doručené, z tohto dôvodu bolo zmarené jeho právo na obhajobu prostredníctvom uplatnenia opravných prostriedkov. Je takisto presvedčený, že jemu ustanovený obhajca nevykonáva obhajobu v jeho záujme, keďže nepodal v jeho veci sťažnosť v jeho prospech, „*maril jeho obhajobu*“, urážal ho počas návštevy vo väzbe a odmietol napísať v jeho mene žiadosti, o ktorých podanie ho sťažovateľ žiadal. Všetky tieto sťažovateľom prezentované okolnosti majú podľa jeho vyjadrenia vážny dopad na účinnú obhajobu jeho osoby ako obvineného v trestnom konaní.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na obhajobu a práva na spravodlivý súdny proces postupom okresného súdu:

4. Z obsahu argumentácie ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na obhajobu a práva na spravodlivý proces vo vedenom trestnom konaní, ktoré sa aktuálne nachádza v štádiu súdneho konania, pričom v ústavnej sťažnosti prezentuje celý rad skutočností, ktoré mali zasiahnuť do jeho práv v postavení obvineného v trestnom konaní.

5. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v trestnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje.

Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (obdobne pozri sp. zn. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019, II. ÚS 386/2019, II. ÚS 124/2021, II. ÚS 428/2021, II. ÚS 257/2021)].

6. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

7. Ústavný súd poukazuje v prvom rade na § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, podľa ktorého obžalobu podanú na súde pre prečin a zločin s výnimkou obzvlášť závažného zločinu, za ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej dvanásť rokov, preskúma samosudca a podľa jej obsahu a obsahu spisu obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä porušenie práva na obhajobu. Ďalej poukazuje na ustanovenia § 306 a nasl. Trestného poriadku, podľa ktorých je opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, pričom obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže toto odvolanie podať pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. V nadväznosti na to odkazuje v konkrétosti na ustanovenia § 321 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorých odvolací súd zruší napadnutý rozsudok (okrem iných prípadov) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. Ďalej poukazuje na § 368 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého možno podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. V nadväznosti na to odkazuje na § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa rozhodnutím podľa ods. 1 § 368 Trestného poriadku rozumie (okrem iných) aj rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) [rozsudok a trestný rozkaz] až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol. Napokon v tomto kontexte poukazuje ústavný súd aj na § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, a § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, podľa ktorého možno

dovolanie podať, ak je rozhodnutie založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

8. Z jednotlivých ustanovení Trestného poriadku citovaných v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že skutočnosti namietané sťažovateľom o prípadnom porušení jeho práv na obhajobu zakladajú (nie bez ďalšieho preukazujú, pozn.) dôvod na odmietnutie obžaloby a vrátenie vecí prokurátorovi, dôvod na podanie odvolania, prípadne dovolania v ďalšej etape trestného konania. Platná právna úprava trestného konania teda sťažovateľovi umožňuje v súdnom konaní a v nasledujúcich štádiách trestného konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv pri preskúmaní obžaloby, následne prostredníctvom riadneho a mimoriadneho oprávneného prostriedku – odvolania a dovolania, kde je konajúci súd, odvolací súd, prípadne dovolací súd oprávnený a povinný preskúmať opodstatnenosť tvrdení sťažovateľa o prípadnom porušení jeho práv.

9. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľ má v systéme trestného konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv v prípade uznania jeho argumentácie všeobecným súdom oprávneným preskúmať obžalobu, oprávneným konať o jeho prípadnom odvolaní či dovolaní. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc iných orgánov verejnej moci. Ústavný súd pripomína, že nevyužitie označenej možnosti ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

10. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako neprípustnú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietol (bod 2 výroku tohto uznesenia).

III.2. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

11. V závere sa ústavný súd vysporiadal aj so žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. V tomto smere poukazuje na § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Zákon o ústavnom súde vyžaduje, aby boli všetky tri podmienky splnené kumulatívne. Keďže ústavný súd, tak ako to je uvedené v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto rozhodnutia, skonštatoval dôvody na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľa pre neprípustnosť, teda zjavnú bezúspešnosť ústavnej sťažnosti, bolo bez právneho významu riešiť otázku právneho zastúpenia sťažovateľa (bod 1 výroku tohto uznesenia).

12. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu